

HE 156/2002 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annettuun lakiin säännös, jonka mukaan kalastusalusrekisteriin merkittävillä kiintiöityjen kalalajien ammattimaista

kalastusta harjoittavilla aluksilla tulee olla riittävä taloudellinen yhteys suomalaiseen kalastuselinkeinoon.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja käytäntö

1.1. Euroopan yhteisön säännökset ja oikeuskäytäntö

Euroopan yhteisön (EY) yhteinen kalastuspolitiikka koskee periaatteessa kaikkea kalastusta ja vesien elollisten luonnonvarojen hyödyntämistä. Yhteisen kalastuspolitiikan toimeenpanosta määrätään pääsääntöisesti EY:n asetuksissa, jotka ovat sellaisenaan jäsenvaltioita sitovia.

Kalastusalususten rekisteröinnistä säädetään yhteisön kalastusalusrekisteristä annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 2090/98. Asetuksen 2 artiklan mukaan yhteisön kalastusalusrekisteri muodostuu jäsenvaltioiden omien alusten luettelointiin perustuvista ilmoituksista. Kalastusalususten rekisteröinti on osa yhteistä kalastuspolitiikkaa. Kalastusalususten rekisteröinnillä pyritään erityisesti sopeuttamaan kalastuslaivaston kapasiteetti rajallisiin kalavaroihin ja seuraamaan kiintiöityjen kalalajien saaliita. Tiettyjen kalalajien kiintiöt vahvistetaan vuosittain neuvoston antamalla asetuksilla. Jäsenvaltioiden velvollisuus on seurata kiintiöiden täyttymistä ja tarvittaessa keskeyttää kalastus kiintiön tullessa täyteen.

Yksityiskohtaiset määräykset kalastusalususten rekisteröinnistä on jätetty jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön varaan. Yhteisön oikeuskäytännössä on kuitenkin täsmennetty jäsenvaltioiden oikeutta antaa kalastusalususten rekisteröintiä koskevia säännöksiä. Yhteisöjen ensimmäisen asteen tuomioistuimien lausui-

antamassaan päätöksessä C-216/87 United Kingdom vs. Jaderow Ltd, että jäsenvaltiot voivat saattaa kansallisesti voimaan jäsenvaltioiden kalastusalusia koskevia määräyksiä, joilla varmistetaan, että jäsenvaltioiden kiintiöitä kalastavilla kalastusaluksilla on riittävä taloudellinen yhteys jäsenvaltioiden kalastuselinkeinoon. Tällaiset määräykset voivat koskea esimerkiksi saaliin purkamista tai aluksen käyttämää satamaa. Antamassaan päätöksessä C-3/87 United Kingdom vs. Agegate Ltd tuomioistuimien lausui, että tällaiset määräykset voivat koskea myös aluksen miehistön kansalaisuutta.

1.2. Ammattikalastajia ja ammattikalastusta koskevia säännöksiä Ruotsissa

Ruotsin kalastuslain (fiskelagen 1993:787) 6 §:n mukaan ammattimaista kalastusta saavat harjoittaa vain rekisteröityneet ammattikalastajat. Lain 30 §:n mukaan ammattikalastuslisenssi myönnetään sellaiseen kalastukseen, jolla on riittävä taloudellinen yhteys ruotsalaiseen kalastuselinkeinoon.

Asetuksella (1994:1716) annetaan tarkempia säännöksiä siitä, milloin kalastuksella katsotaan olevan riittävä taloudellinen yhteys ruotsalaiseen kalastuselinkeinoon. Kalastuksella on riittävä yhteys ruotsalaiseen kalastuselinkeinoon silloin, kun vähintään puolet aluksen vuotuisesta saaliista laskettuna saaliin kokonaisarvosta puretaan ruotsalaiseen satamaan tai vähintään puolet aluksen kalastusmatkoista tehdään ruotsalaisesta satamasta taikka vähintään puolet kalastukseen osallis-

tuvasta miehistöstä asuu vakinaisesti Ruotsissa. Ammattikalastuslisenssin myöntävä Fiskeriverket voi ottaa ennen lisenssin myöntämistä huomioon hakijan esittämiä muitakin seikkoja, jotka osoittavat hänen kalastuksensa taloudellisen yhteyden ruotsalaiseen kalastuselinkeinoon.

1.3. Kotimainen lainsäädäntö

Kalataloutta säätelevien EY:n asetusten kansallisesta täytäntöönpanosta säädetään Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetussa laissa (1139/1994). Lain yleisestä täytäntöönpanosta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Maa- ja metsätalousministeriö on myös Euroopan yhteisön yhteisestä kalastuspolitiikasta annetuissa yhteisön säädöksissä ja päätöksissä tarkoitettu toimivaltainen viranomainen. Lain 4 §:n mukaan maa- ja metsätalousministeriö huolehtii Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan noudattamisen valvontaa ja tilastointia varten tarpeellisten rekistereiden pitämisestä. Rekistereihin voidaan ottaa tietoja muun muassa kalastusaluksista.

Tarkempia säännöksiä kalastusaluksen rekisteröinnistä on annettu maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä kalataloutta koskevista rekistereistä (1575/1994). Päätöksen 5 §:n mukaan aluksen omistajan on ennen aluksen kalastuskäyttöön ottamista haettava se kalastusalusrekisteriin. Rekisteröinnin suorittaa ja aluksen kalastuslisenssin myöntää se työvoima- ja elinkeinokeskus, jonka alueella aluksen omistaja asuu. Päätöksen 6 §:n mukaan kalastusaluksen rekisteröinnistä annetaan rekisteriote, joka on samalla aluksen kalastuslisenssi. Päätöksen 8 §:n mukaan rekisteröimätöntä alusta ei saa käyttää ammattimaiseen kalastukseen.

Ahvenanmaalla ovat voimassa maakunnan omat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) nojalla annetut kalastussäännökset. Kalataloutta säätelevien EY:n asetusten täytäntöönpanosta Ahvenanmaalla säädetään maakuntalailla (LL om verkställighet av den gemensamma fiskeripolitiken inom Europeiska gemenskapen 1995/40). Lain yleisestä täytäntöönpanosta vastaa maakuntahallitus. Maakuntahallitus myös ylläpitää yhteisen kalastuspolitiikan noudattamisen kannalta tar-

peellisia rekistereitä. Tarkempia määräyksiä kalataloutta koskevista rekistereistä on annettu asetuksella (LF om register för fiskerinäringen 1995/51). Kalastusaluksia koskevat rekisteröintimääräykset Ahvenanmaalla ovat vastaavanlaiset kuin maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä kalataloutta koskevista rekistereistä.

2. Muutoksen tarve ja ehdotetut muutokset

Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annettu laki ei sisällä säännöksiä riittävästä taloudellisesta yhteydestä Suomen kiintiötä kalastavien kalastusaluksen ja Suomen kalastuselinkeinoon välillä. Tällä hetkellä esimerkiksi Suomen turskakiintiötä kalastavat myös Suomen lipun alla purjehtivat alukset, joiden miehistö on tanskalainen ja joiden saaliit puretaan yksinomaan tanskalaisiin satamiin. Merkittävää osaa Suomen turskakiintiöstä kalastavat näin ollen alukset, joilta näyttää puuttuvan taloudellinen yhteys suomalaiseen kalastuselinkeinoon.

Tilanteen korjaamiseksi Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi 4 a §, jonka mukaan kalastusalusrekisteriin merkittävällä kiintiöityjä kalalajeja kalastavalla aluksella on oltava riittävä taloudellinen yhteys suomalaiseen kalastuselinkeinoon.

Uuden 4 a §:n mukaan aluksen harjoittamalla kalastuksella on riittävä taloudellinen yhteys suomalaiseen kalastuselinkeinoon, jos vähintään puolet sen vuotuisesta saaliista laskettuna saaliin kokonaisuudesta puretaan suomalaiseen satamaan tai vähintään puolet sen vuosittaisista kalastusmatkoista tehdään suomalaisesta satamasta taikka vähintään puolet aluksen miehistöstä on Suomen kansalaisia tai muiden Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaisia, joiden vakinainen asuinpaikka on Suomessa. Rekisteriviranomainen voi ottaa huomioon muitakin rekisteröitävän tai rekisterissä olevan aluksen omistajan esittämiä seikkoja, jotka osoittavat, että aluksen harjoittamalla kalastuksella on riittävä taloudellinen yhteys suomalaiseen kalastuselinkeinoon. Tilapäiset poikkeamat rekisteröintiehdosta voitaisiin hyväksyä, jos

ne johtuvat esimerkiksi yhden tai useamman miehistön jäsenen sairastumisesta, saaliin purkamiseen käytettyjen satamien väliaikaisesta sulkemisesta tai muusta vastavasta syystä.

Alus, joka ei täytä rekisteröimiselle säädettyjä ehtoja tai jonka kalastuksella ei muuten voida osoittaa olevan riittävää taloudellista yhteyttä suomalaiseen kalastuselinkeinoon, voidaan poistaa kalastusalusrekisteristä. Samalla menetetään aluksen kalastuslisenssi.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei arvioida olevan ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia.

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä organisatorisia vaikutuksia.

Lain muutoksella vahvistetaan Suomelle myönnettyjen kiintiöiden ammattimaisen kalastuksen ja suomalaisen kalastuselinkeinon välistä taloudellista yhteyttä.

4. Esityksen valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä. Esitysehdotuksesta on pyydetty lausunnot Merenkulkuhallitukselta, Kalatalouden Keskusliitto ry:ltä, Suomen Ammattikalastajaliitto ry:ltä ja työvoima- ja elinkeinokeskusten kalatalousyksiköiltä. Lausunnoissa esitetyt näkökohdat on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon esitystä valmisteltaessa.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta

annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta 8 päivänä joulukuuta 1994 annettuun lakiin (1139/1994) uusi 4 a § seuraavasti:

4 a §

Kalastusalusrekisteri

Kalastusalusrekisteriin voidaan merkitä ainoastaan sellainen Euroopan yhteisön kiintiöityjä kalalajeja kalastava alus, jonka kalastuksella on riittävä taloudellinen yhteys suomalaiseen kalastuselinkeinoon. Aluksen harjoittamalla kalastuksella on riittävä taloudellinen yhteys suomalaiseen kalastuselinkeinoon, jos:

1) vähintään puolet aluksen vuosittaisesta kokonaissaaliista laskettuna saaliin kokonaisuudesta puretaan suomalaiseen satamaan; tai

2) vähintään puolet aluksen vuosittaisista kalastusmatkoista aloitetaan suomalaisesta satamasta; taikka

3) vähintään puolet aluksen miehistöstä on Suomen kansalaisia tai muiden Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaisia, joiden vakinainen asuinpaikka on Suomessa.

Rekisteriviranomainen voi ottaa huomioon muitakin rekisteröitävän tai rekisterissä olevan aluksen omistajan esittämiä seikkoja, jotka osoittavat, että aluksen harjoittamalla kalastuksella on riittävä taloudellinen yhteys suomalaiseen kalastuselinkeinoon.

Kalastusalusrekisteristä voidaan poistaa alus, joka ei täytä 1 momentissa mainittuja ehtoja tai jonka kalastuksella ei muuten voida osoittaa olevan riittävää taloudellista yhteyttä suomalaiseen kalastuselinkeinoon.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

Helsingissä 20 päivänä syyskuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Maa- ja metsätalousministeri *Jari Koskinen*